

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУ-
ВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра Овочівництва і закритого ґрунту

“ЗАТВЕРДЖЕНО”
Агробіологічний факультет
“10” червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
Навчальної дисципліни

СЕЛЕКЦІЯ І НАСПИНИЦТВО ОВОЧЕВИХ, ПЛОДОВИХ І ЯГІДНИХ КУЛЬТУР

Галузь знань – 20 «аграрні науки та продовольство»

Спеціальність - 203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»

Освітня програма - «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»

Факультет Агробіологічний

Розробники – професор Меженський В.М., доцент Слєпцов Ю.В.

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни. Ця навчальна дисципліна має унікальну структуру викладання, оскільки її матеріал охоплюється фахівцями двох кафедр. Частина, що стосується селекції овочевих культур, викладається кафедрою овочівництва і закритого ґрунту. Водночас, питання селекції плодових та ягідних культур представлені кафедрою садівництва ім. проф. В.Л. Симиренка в окремому електронному навчальному курсі (ЕНК). Таким чином, загальний бал з навчальної роботи для студента є сумарним показником за результатами вивчення матеріалу обох кафедр.

У рамках дисципліни студенти ознайомляться з історією та сучасними методами селекції, розглянуть питання організації селекційного процесу та сортовипробування як овочевих, так і плодових культур, а також їхні специфічні особливості.

СЕЛЕКЦІЯ І НАСІННИЦТВО ОВОЧЕВИХ, ПЛОДОВИХ І ЯГІДНИХ КУЛЬТУР

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь		
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	Н1 Агрономія	
Освітня програма	Селекція і генетика сільськогосподарських культур	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2	2
Семестр	3	3
Лекційні заняття	40 год.	8 год.
Практичні, семінарські за- няття	40 год.	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	70 год.	20
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: ауди- торних	4	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування глибоких знань з теоретичних основ селекції, насінництва та розсадництва. Особлива увага приділяється практичному застосуванню здобутих знань, що реалізується шляхом формування вмінь і навичок, а також засвоєння методики та техніки селекційного процесу. Дисципліна охоплює насінне розмноження овочевих культур та вегетативне розмноження плодових культур, надаючи студентам комплексне розуміння цих процесів.

Набуття компетентностей: _____

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і

проблеми у сфері садівництва, плодовочівництва і виноградарства під час здійснення професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

загальна компетентність (ЗК):

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 2. Здатність використовувати навички для вирощування посадкового матеріалу плодкових, ягідних культур і винограду, розмноження овоче-баштанних рослин у відкритому і закритому ґрунті та грибів;

СК 6. Здатність презентувати результати професійної та наукової діяльності фахівцям і нефахівцям.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 12. Проектувати й організовувати технологічні процеси вирощування насінневого та посадкового матеріалу плодовоовочевих культур та винограду відповідно до встановлених вимог.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

«Селекція і насінництво овочевих культур»

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Селекція і насінництво овочевих культур												
Тема 1. Історія становлення сучасної селекції, сучасні селекційні програми	10	4		-		6	6	6		2		4
Тема 2. Особливості селекції пасльонових	26	4	5			17	12	6		2		4
Тема 3. Особливості селекції гарбузових культур	24	2	5			17	12	6		2		4
Тема 4. Особливості селекції цибулинних та інших культур.	15					15						
Разом за змістовим модулем 1	75	10	10			55	40	18		6		12
Модуль 2. Селекція і розсадництво плодкових культур												
Тема 1. Селекція як наука. Історія становлення селекції плодкових культур в Україні	12	2	0			10	4	2	1			

Тема 2. Селекція на ознаки, що зумовлені олігогенами та полігенами	16	4	2			10	7	4	1			
Тема 3. Біологічні та фізіологічні основи розмноження плод-ових культур	16	2	4			10	3	2				
Тема 4. Вирощування підщеп та прищепле-них саджанців	16	2	4			10	4	2	1			
Тема 5. Особливості селекції зерняткових культур	18	4	4			10	5	4	1			
Тема 6. Особливості селекції кісточкових культур	14	2	2			10	5	4	1			
Тема 7. Особливості селекції ягідних ку-льтур	14	2	2			10	4	3	1			
Тема 8. Особливості селекції горіхових культур	14	2	2			5	4	3	1			
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>75</i>	<i>10</i>	<i>10</i>			<i>55</i>	<i>18</i>	<i>10</i>	<i>3</i>			
<i>Усього годин</i>	<i>150</i>	<i>20</i>	<i>20</i>			<i>110</i>	<i>26</i>	<i>20</i>	<i>6</i>			

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	«Селекція і насінництво овочевих культур»	
1	Теоретичні основи селекції овочевих	2
2	Селекція пасльонових культур	4
3	Селекція гарбузових культур	4
	«Селекція і розсадництво плод-ових культур»	
1	Селекція як наука. Історія становлення селекції плод-ових культур в Україні	2
2	Селекція на ознаки, що зумовлені олігогенами та полігенами	4
3	Біологічні та фізіологічні основи розмноження плод-ових культур	2
4	Вирощування підщеп та прищеплених саджанців	2
5	Особливості селекції зерняткових культур	4
6	Особливості селекції кісточкових культур	2
7	Особливості селекції ягідних культур	2
8	Особливості селекції горіхових культур	2

4. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість год.
	«Селекція і насінництво овочевих культур»	
1	Селекція пасльонових культур	5
2	Особливості селекції гарбузових культур	5
	«Селекція і розсадництво плодових культур»	
1	Добір батьківських пар для схрещування	2
2	Заготівля і визначення життєздатності пилку	2
3	Техніка ізолювання та кастрації квіток; запилення в саду	2
4	Стратифікація насіння	2
5	Вирощування і добір селекційних сіянців	2
6	Клонова селекція в садівництві	2
7	Насіннєві та клонові підщепи	2
8	Структура плодового розсадника	2
9	Техніка окулірування та копулірування	2
10	Розмноження ягідних культур	2

5. Теми самостійних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	«Селекція і насінництво овочевих культур»	
1	Написання есе на тему: «Створення нового гібриду обра- ної овочевої культури»	20
2	Виконання тесту у вигляді питань з фотографіями.	20
	«Селекція і розсадництво плодових культур»	
2	Наведіть не менше п'яти прикладів віддаленої гібридизації плодових культур	2

6. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати;
- співбесіда
- пірінгове оцінювання..

7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні);
- самостійна робота (виконання завдань);
- метод навчання через дослідження;
- кейс-метод.

8.Оцінювання результатів навчання.

Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою, яку переводять у національну оцінку згідно з т чинного «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Селекція і насінництво овочевих культур		
Практична робота 1. Селекція томату	ПРН 11.	5
Практична робота 2. Селекція перцю	ПРН 11.	5
Практична робота 3. Селекція баклажана	ПРН 11.	5
Практична робота 4. Селекція огірка	ПРН 11.	5
Практична робота 5. Селекція баштанних.	ПРН 11.	10
Модульна контрольна робота 1	ПРН 11.	70
Модуль 2. Селекція і розсадництво плодових культур		
Практична робота 1	Добір батьківських пар для схрещування	6
Практична робота 2	Заготівля і визначення життєздатності пилку	6
Практична робота 3	Техніка ізолювання і кастрації квіток та запилення	6
Практична робота 4	Стратифікація насіння	6
Практична робота 5	Вирощування і добір селекційних сіянців	6
Практична робота 6	Клонова селекція в садівництві	6
Практична робота 7	Насінневі та клонові підщепи	6
Практична робота 8	Структура плодового розсадника	6
Практична робота 9	Техніка окулірування та копулірування	6
Практична робота 10	Розмноження ягідних культур	6
Самостійна робота 2	Віддалена гібридизація плодових культур	10
Модульна контрольна робота 2		30
Разом за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M_1 + M_2) / 2 \cdot 7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Разом за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо де-длайнів та перескладання:	Роботи, які здають із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний)
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонено (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу згідно стандартів ДСТУ 8302-2015 або APA-6 чи APA-7
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

Електронний навчальний курс навчальної дисципліни
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5580>

Жук О.Я., Федосій І.О. Селекція овочевих культур. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2013. 360 с.

Кравченко В.А., Сич З.Д., Корнієнко С.І., Горова Т.К., Жук О.Я., Кондратенко С.І. Селекція овочевих рослин: теорія і практика. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2013. 364 с.

Куян В. Г., Положенець В. М., Пелехатий В. М. Селекція плодових культур. Навчальний посібник. Житомир: ЖНАУ, 2013. 90 с.

Меженський В. М., Меженська Л. О., Якубенко Б. Є. Нетрадиційні ягідні культури: рекомендації з селекції та розмноження. Київ: Компрінт, 2014. 119, [12] с.

Меженський В. М., Меженська Л. О., Мельничук М. Д., Якубенко Б. Є. Нетрадиційні плодові культури (рекомендації з селекції та вирощування садивного матеріалу). Київ: Фітосоціоцентр, 2012. 80 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

Дженик Ж., Мур Н. Селекция плодовых растений (перевод с англ.). Москва: Колос, 1981. 760 с.

Genetics, genomics and breeding of stone fruits / C. Kole, A.G. Abbott (eds.). Boca Raton; London; New York: CRC Press. 2013.

Temperate fruit crop breeding: Germplasm to genomics / J.F. Hancock (ed.). New York [et al.]: Springer Science +Business Media, 2008.

Wild Crop Relatives: Genomic and Breeding Resources: Temperate Fruits / ed. C. Kohle. Berlin: Springer. 2016.

Державний реєстр сортів рослин придатних до поширення в Україні. 2023.
URL: <https://minagro.gov.ua/file-storage/reystestr-sortiv-roslin>